

AINO AKSENJA

DEATH
DIVORCE
AND DETROIT

AINO AKSENJA

PROCESSION & TALVIPUUTARHA 2016-2017

or

**DEATH,
DIVORCE
AND DETROIT**

SISÄLLYS

ENSIMMÄINEN LUKU

Teokset, todellisuus ja tarinan alku	7
Procession	7
Talvipuutarha	10
Näyttely konkreettisesti	10
Installaatioon sisältyvistä yksittäisistä teoksista	12
A Storybook Lies	
Valssi	
Procession	
Silitysperformanssi	
Merkityksiä Talvipuutarhassa	15
Työskentelystä	16

TOINEN LUKU

Mummo	21
Osasto 7	
Hautajaiset	
Talvipuutarha	
Bambi, suruvalittelusta ja kodin tyhjentämisen raskaudesta	24
Kuvitteellinen keskustelu Bambin kanssa	
Kirje	
Tyhjennys	
Hyppy tyhjyyteen	26
Tarinat, joita kerromme itsellemme	27
Jokikatu 10, 7.2.2016	
Didion's dress	
Detroit diary	28
Lähteet ja kirjallisuus	32
Kuvat	35

ENSIMMÄINEN LUKU

TEOKSET, TODELLISUUS JA TARINAN ALKU

Maisterin opinnäytetyöni koostuu kahdesta taiteellisesta osasta sekä tästä dokumentaatiosta. Ensimmäinen osa oli Kuvan Keväessä toukokuussa 2016 esittämäni teos *Procession*, toinen osa yksityisnäyttely *Talvipuutarha* Galleria Vanhassa Kappalaisentalossa Porvoossa tammi-helmikuussa 2017.

Tämä teksti on kirjoitettu dokumentoimaan opinnäytteeksi tekemäni teokset ja keskustelemaan niiden kanssa. Ensimmäisessä luvussa esittelen teokset, toisessa avaan työni teemoja tarinoiden kautta. Toinen luku on suunniteltu olemaan myös itsenäinen kaunokirjallinen teksti. Opinnäytetyöni tärkeimmät teemat, kuolema, perhe, aika ja muutos esiintyvät tekstissä vuorotellen ja yhtä aikaa. Pohdin tekstissä perhehistoriaani ja sen merkitystä, ja etsin kirjoittamalla omaa paikaani perheessä ja suvussa. Kuolemaa käsittelen niin teoksissa kuin tekstissäkin henkilökohtaisten kokemusten kautta. Uskon kuvataiteen ja tekstin kykyyn mennä lähelle ja katsoa kauas, nostaa henkilökohtainen yleiseksi. Kertomalla omia tarinoitani, niitä jotka vaivaavat minua ja samalla tekevät minusta minut, toivon herättäväni jotain katsojassa ja lukijassa, kenties saamaan hänet pohtimaan omia tarinoitaan. Hyvin henkilökohtaisella ja lähelle katsovalla on kyky kuvata asioita myös yleismaailmallisella tasolla.

Minua kiehtoo ajatus siitä, kuinka tarina muuttuu sitä kertoessa. Jos olen kuullut jonkun tarinan kauan sitten ja jäänyt hautomaan sitä vuosiksi tai kertonut sitä eteenpäin, mitä alkuperäiselle tarinalle on tapahtunut? Onko siitä enää mitään jäljellä? Ja onko alkuperäisellä tarinalla väliä, jos tuloksena oleva tarina on mielenkiintoinen? Perhe muodostuu siitä kerrotuista tarinoista, samoin kuin ihmisen elämä. Tämä on aivan tavallinen perhetarina.

PROCESSION

Opinnäytetyöni ensimmäinen osa on teos *Procession*, jonka esitin Kuvan Kevät-näyttelyssä toukokuussa 2016 galleria Forum Boxissa Helsingissä. *Procession* on kaksikanavainen videoinstallaatio, johon kuuluvalla äänimaisemalla on tärkeä merkitys. Ensimmäinen videoista on taltiointi teosta mummoni sairaavuoteen äärellä. Tapahtumapaikkana on laitosmainen huone vanhainkodissa, jossa mummoni vietti viimeiset vuotensa. Teoksessa kierrän mummoni sänkyä vastapäivään niin monta kierrosta, kuin oli kulunut kuukausia siitä, kun hän päätyi sairaalaan

eikä enää tulisi pääsemään kotiin. Valitsin kuukaudet ajan määreeksi intuitiivisesti, ehkä koska hahmotan aikaa kuukausien ja etenkin vuodenaikojen kautta. Tässä vaiheessa mummoni oli elänyt ensin sairaalassa ja sittemmin vanhainkodissa lähes kolme vuotta.

Kierrä kuolevan sänkyä vastapäivään niin monta kierrosta, kuin on kuukausia siitä kun hän joutui sairaalaan viimeisen kerran. Suhtaudu tehtävään sen vaatimalla vakavuudella ja päättäväsyydellä. Laske kierrokset tarkasti. Virheet voivat olla kohtalokkaita.

Toinen video on stop motion- animaatio hiljalleen tyhjenevästä nukkekodin olohuoneesta. Huone on lapsuuteni nukkekodista, jonka isäni on tehnyt ja äitini kalustanut. Esineet valuvat yhtenä virtana, kaaoksena huoneen ovesta ulos ja katoavat näkyvistä. Koti tyhjenee, tai kuolema tyhjentää kodin. Annan itselleni ohjeita: Hitaasti, vielä hitaammin: liikuta esineitä niiden ansaitsemalla kunnioituksella varovaisesti kohti ovea. Ohjattu leikkiminen on vaikeaa, ja videon kuvaaminen oli pitkäkallinen ja hidas prosessi. En pysty enää katsomaan maailmaa lapsen näkökulmasta vaikka kuinka haluaisin (ja vaikka kuinka lapsena kuvittelin pystyväni säilyttämään sen katsontatavan), mutta teoksessa ja tässä tekstissä pyrin muistamaan miten katsoin maailmaa silloin.

Huone on rakennuksessa oleva tila, jota ympäröivät seinät, katto ja lattia. Omaisuus on se, mitä ihminen kerää itselleen elämänsä aikana. Aika jatkaa kulkuaan meistä välttämättä, kiertää loputonta kehää. Mummo on mummo, joka makaa sairaalasängyssä; äiti on nukkekodin tyhjenevä huone, se joka huoneen tyhjentää. Minä olen kolmannessa huoneessa.

Videot on projisoitu suureen kokoon vierekkäin huoneen nurkkaan. Projisoinnit ovat yhtä suuria ja lähes elävän kokoisia, minkä tarkoitus on luoda illuusio huoneiden samankokoisuudesta myös todellisuudessa. Videoiden lisäksi teokseen kuuluu äänimaisema, jonka tein yhteistyössä säveltäjä, pianisti Johanna Tarkkasen kanssa. Teoksessa äänimaisema on kolmas huone, kolmas tila, joka samaan aikaan tukee teoksen visuaalisia osia ja on itsenäinen osa sitä.

Forum Boxissa *Procession* esitettiin takatilan perimmäisessä kolmanneksessa, joka oli paksulla mustalla teatteriverholla rajattu omaksi tilakseen. Tilaan oli rakennettu seinät seinien päälle, vaneriset projisointimaalilla maalatut massiiviset seinät, jotka tekivät tilasta oman kokonaisuutensa. Videot oli projisoitu kahdella projektorilla tilan kulmaan kahdelle seinälle. Äänimaisema kuului kahdesta kaiuttimesta, jotka oli kiinnitetty projisointiseiniin projisointien molemmille puolille. Tilassa oli teoksen edessä kolme yksinkertaista mustaa tuolia, joilla katsoja saattoi istua katsomassa teosta.

TALVIPUUTARHA

Opinnäytetyöni toisen osan, *Talvipuutarhan* järjestin porvoalaisessa Galleria Vanhassa Kappalaisentalossa 28.1.-19.2.2017. Se oli laaja yksityisnäyttely samoista teemoista, joita Kuvan Keväässä esittämäni *Procession* käsitteli. Talvipuutarha oli paikkasidonnainen installaatio, joka muodostui valokuvista, videoista, tarinoista, esineistä, kasveista, miniatyyreistä ja huonekaluista. Näyttely levittäytyi galleriatilaan tehden siitä oman maailmansa, jonka sisään katsoja voi astua.

Talvipuutarhan kantavat teemat olivat kuolema, perhe ja aika. Käsittelin suuria aiheita leikinomaisesti mutta kuolemanvakavissani, etsien, kadottaen ja löytäen. Teoksissa esiin nousivat kuoleman ja elämän kierto, surutyö, rituaalit, lähteminen ja pakeneminen, keinotekoisien luonnon ja ympäristön tuhoamisen kummallinen suhde, muutos, raskaus ja toiveikkuus, oman paikan etsiminen perheessä, suvussa ja maailmassa sekä ihmisen loputon tarve kertoa elämänsä tarinaksi.

Talvipuutarha on leikkiä kuoleman kanssa. Näen kuolemaa nyt kaikkialla, mutta se ei pelota minua enää. Läbestyn sitä eri puolilta hiljaa hiipien, hitaasti, salaa. Kuvaan mitä näen ja näen mitä kuvaan. Muutan nukkekodin todeksi ja todellisuuden nukkekodiksi; pysäytän ajan, käänän sen taaksepäin tai pikakelauksella eteenpäin. Leikin teoksissa mittakaavalla, tasapainottelen todellisuuden ja sadun rajalla. Näyttely on prosessi, eräänlainen itse keksitty rituaali. Alussa ripustan kaiken paikoilleen, mutta oikeaa paikkaa ei ole, sillä installaatio muuttaa muotoaan hiljalleen näyttelyn aikana. Tulen galleriatilaan kuin lapsi leikkimään nukkekodillaan, mutta pikku hiljaa nukkekoti kasvaa ja nielaisee minut.

NÄYTTELY KONKREETTISESTI

ENSIMMÄINEN HUONE

Ensimmäisen, suurimman huoneen seinillä on sarja valokuvia, otos sarjasta *A Story-book Lies* (ks. s.12). Kuvia on kahdeksan, ja ne ovat eri kokoisia välillä 40x50cm ja 100x120cm. Valokuvat ovat skannatuista 6x7-negatiiveista itse vedostamiani pigmenttiviedoksia, jotka on ripustettu akryylilevyn alle suoraan seinälle pienillä nauhoilla. Huoneessa on kaksi suurta ikkunaa viereiselle Raatihuoneentorille, ja valo lankeaa kauniisti vaaleanharmaalle lankkulattialle. Huoneen yhdessä kulmassa, hienon vanhan tulisijan edessä on kolme nukkekotia. Kaksi niistä on saman veistosjalustan päällä selkää vasten, samanlaisia mutta eri värisiä, toinen keltainen ja toinen sininen. Kolmas nukkekoti, punainen, on korkeampi ja on sen takia lattialla kahden muun lähetyvillä. Nukkekotien etuseinät ovat auki, ja katsoja pystyy katsomaan taloihin sisään. Nukketalot ovat isäni rakentamia kahdelle siskolleni ja minulle lapsina. Äitini on valinnut ja valmistanut suuren osan kalusteista ja pikkutavarasta. Näyttelyn alussa pyysin siskojeni järjestämään omat nukkekotinsa

sellaisiksi, kuin he muistivat niiden olleen lapsina. Järjestin itse oman vanhan nukkekotini. Näyttelyn aikana kävin säännöllisesti järjestelemässä nukkekoteja ja muuttamassa asioita niiden sisällä.

TOINEN HUONE

Oikealle ensimmäisestä huoneesta on *Talvipuutarhan* toinen huone. Sen ikkunat on peitetty mummoni vanhoilla saniaiskuvioisilla vihertävillä verhoilla. Huoneessa on siskoni vaaleanpunainen samettisohva, jonka edessä on vanhempieni pieni sohvapöytä äitini kutoman tummanvihreän maton päällä. Sovhapöydällä on pieni valkoinen projektori, josta heijastuu seinälle valokuvakertomus, kuin outo matkasta kertova diaesitys, jota perheen vieraille näytetään. Valokuvat ovat, samoin kuin ensimmäisen huoneen seinällä olevat, sarjasta *A Storybook Lies*. (ks. s.12). Molemmien puolin projisointia on ständeillä seisovat kaiuttimet, joista kuuluu puhuttua ääntä, englanniksi luettuja fragmentaarisia tarinoita. Katsoja voi istua sohvalla ja keskittyä rauhassa tarinoihin ja kuviin. Video pyörii luuppina, ja luupin kesto on 12 minuuttia.

KOLMAS HUONE

Kolmas huone, ensimmäisen huoneen vasemmalla puolella, on muutettu talvipuutarhaksi. Huoneen ikkunalaudoilla ja kaikilla tasoilla on eri kokoisia ruukukasveja ja seinä pitkin kiipeävät köynnökset. Vanhaa valkoista kakluunia peittää valtava muratti. Huoneen takanurkassa on vaaleanharmaa puupöytä, jonka päällä on vanha monitori, jossa pyörii videoteos *Valssi* (ks. s.13). Pöydällä on kahdet kuulokkeet, josta videon ääntä voi kuunnella, ja pöydän ympärillä on kolme vaaleanharmaata puutuolia, joista kahdessa voi istua. Monitorin päällä on suuri kukkimppu valkoisia ja vaaleanpunaisia kukkia, kuin talvinen hääkimppu. Pöydän vieressä seinällä roikkuu valkoinen mekko, morsiuspukuni (jonka äitini muokkasi mummon 50-luvun hääpuvusta minulle sopivaksi). Takaseinälle on ripustettu yksi valokuva, mustavalkoinen, sanomalehtipaperille painettu. Sen ympärillä kiipeää kultaköynnös. Kuva on omakuva, joka on otettu heti *Valssi*-videon tekemisen jälkeen.

NELJÄS HUONE

Neljäs, taaimmainen huone on pihan puolella. Sinne kuljetaan kolmannen huoneen läpi. Huoneen täyttää sen nurkassa oleva videoinstallaatio *Procession* (ks. s.7), kaksi suurta projisointia kulmittain vierekkäin. Videot on heijastettu vaaleanharmaalle kankaille, joka on ripustettu lähes katonrajasta lattiaan asti. Projisoinnit alkavat lattiasta. Projektorit on sijoitettu jakkaroiden päälle huoneen sivuseinille, ja samanlaisia jakkaroita, joilla katsoja voi istua katsomassa teosta, on kolme kappaletta teoksen edessä. Ääni tulee ständeillä seisovista kaiuttimista, jotka ovat huoneen nurkissa suunnattuna katsojaa kohti.

Näiden paikalla pysyvien teosten lisäksi osa *Talvipuutarhaa* ovat sen muuttuvat yksityiskohdat, joihin kuuluvat nukkekodin esineet ja muut pienet asiat, joita on ympäri tilaa, ja jotka vaihtuvat ja vaihtavat paikkaa. Neljännen huoneen tulisijan

päällä oli esimerkiksi *Processionin* nukkekotivideossa esiintyvä kakluuni kummittelemassa, eteisen vessassa peilihyllyn päällä nukkekodin kylpyhuoneen kalusteet ja seinällä valosarja köynnöksenä sekä polaroid-kuvia, kukkakimppuja oli tilassa ympäriinsä, ensimmäisen huoneen ikkunalla oli detroitilainen pikkuauto ja toisen huoneen oven päälle ripustin viimeisellä viikolla tätini maalaamaan kauniin muotokuvan mummostani vuodelta 1983. Näitä yksityiskohtia kävin muutaman kerran viikossa muuttelemassa ja järjestelemässä, samalla kun hoidin talvipuutarhani kasveja.

INSTALLAATIOON SISÄLTyvISTÄ YKSITTÄISISTÄ TEOKSISTA

A STORYBOOK LIES

A Storybook Lies on muuttuva kokoelma valokuvia ja tarinoita. *Talvipuutarha*-näyttelyssä esitin teoksesta osia sekä valokuvina ensimmäisen huoneen seinillä, että diaesityksenä ääneen luetuilla tarinoilla toisessa huoneessa. Videon pituus on tässä muodossaan 12 minuuttia. *A Storybook Lies* kertoo auki jäävää tarinaa elämän kiertävästä liikkeestä, muutoksesta, haaveista, kuolemasta, oman paikan etsimisestä maailmassa ja perheessä sekä tarinoista, joita kerromme itsellemme kyetäksemme elämään.

Teoksen nimi, *A Storybook Lies* on kunnianosoitus Philip-Lorca diCorcian valokuvaepokselle *A Storybook Life* (diCorcia 2003). Se on fantastinen valokuvakirja, joka löyhästi liittyy diCorcian isään ja tämän kuolemaan (kirja alkaa kuvalla isästä sängyssä ja päättyy kuvaan isän arkusta). Haastattelussa vuodelta 2003 diCorcia kertoo ajatuksistaan kirjaan liittyen:

Well, sometimes, someone has said to me that it often seems, when they're looking at it, like their idea of what it would be like to have your life flash in front of you... you know, certainly, I've even talked about this to my 10 year old... and he was like, "Dad, do you think that people really remember everything that happened in their life before they die..." and I said, "I don't think they remember 'everything' but, yeah, I'm sure your life flashes before you." And, I'm also sure that it doesn't happen in the right order. And, I'm also sure that things that didn't seem important get priority over the things which I think as benchmarks, and you know, a sort of bio, you would think would be prominent. It's like a dream state, you know, there is a bit of cognitive dissonance involved. You know, why are these two people in the same dream. And it seems to me that everybody seems to know that the brain is a constructed device, and that perception is half taught.

–Philip-Lorca diCorcia (American Suburb X, 2015)

Koko haastattelu ja etenkin sen otsikko *Circular Narratives, Dream States and Doing What You Like* tuntui merkitykselliseltä, etenkin kun kyseessä on juuri tämän valokuvaajan juuri tämä kirja. Se ikään kuin vakuutti minut siitä, että tapani lukea hänen teostaan käy yksiin sen kanssa, mitä hän siitä itse ajattelee. Että *A Storybook Life* kertoo elämän kehää kiertävästä tavasta olla olemassa, syntymän ja kuoleman loputtomasta kiertokulusta. Kunnianosoitus hänelle tuntui haastattelun luettuani vielä aidommalta.

Unitilat ovat tilanteita tai paikkoja, jotka eivät tunnu olevan olemassa. Tajusin eräänä päivänä, että haluan usein valokuvieni kuvaavan mitä tahansa paikkaa sen sijaan, että ne osoittaisivat johonkin tiettyyn paikkaan tai aikaan. Pidän sellaisesta avoimuudesta. Tämä pitää paikkansa etenkin *A Storybook Lies:n* valokuvien kohdalla. Olen pohtinut paljon myös muistia ja elämän tärkeitä hetkiä, joihin diCorcia viittaa yllä esitetyssä lainauksessa: kuinka aikanaan vähäpätöisiltä tuntuneet hetket voivatkin lopulta näyttäytyä etualalla näennäisesti tärkeämpien virstanpylväiden sijaan. Jos, paljon myöhemmin, joutuisimme kuvailemaan tapahtumia tai hetkiä, jotka määrittivät elämämme, mitä valitsisimme kertoa? Ja mistä kaikesta edes voisimme valita? Sanotaan, että valokuvaajan muisti on olematon ilman hänen kuviaan.

VALSSI

Valsi- teos on taltiointi teosta tai performanssista, jonka tein taiteilijaresidenssissä Detroitissa lokakuun viimeisenä päivänä 2016. Teoksen idea oli kokeilla, mitä tapahtuisi, kun kuulen häävalssini ensimmäistä kertaa avioeron jälkeen. Viime vuosina olen työskennellyt erilaisten itse keksittyjen rituaalien parissa, ja tämä oli yksi niistä. En ollut suunnitellut muuta, kuin että yrittäisin tanssia valssin tahdissa. Kappale, nimeltään yksinkertaisesti *Ainon ja Benin vals*, on ystäväni ja yhteistyökumppanini (tehnyt myös *Procession-* teoksen äänimaiseman) Johanna Tarkkasen alun perin häälahjaksi meille säveltämä vals.

Ainon ja Benin vals on mielestäni maailman kaunein vals, haikean toiveikas ja tunteellisen elävä kappale. Tanssimme sitä häissämme sadan vieraan edessä Johannan soittaessa flyygeliä, suuressa juhlasalissa kukkien tuoksussa, keskikesän hämartyvässä illassa. Lähes koko yleisö itki. Vuosia myöhemmin, kun avioerosta oli tullut todellisuutta, ehkä uskomatonta sellaista mutta kuitenkin, sain residenssissä Detroitissa idean teoksesta, joka perustuisi häävalssiimme. En ollut kuullut kappaletta muutamaan vuoteen, enkä kertaakaan ongelmiemme alun tai eron jälkeen. Halusin kokeilla miltä tuntuisi kuulla häävalssini ensimmäistä kertaa eron jälkeen; mitä tapahtuisi kun kuulisin sen. Koko teos syntyi hyvin intuitiivisesti ja nopeasti. Ehdotin teoksen tekemistä Johannalle, ja hän suostui. Suunnitelmana oli, että hän soittaisi valssin alakerran esityshuoneen rämisevällä detroitilaisella pianolla ja minä improvisoisin siihen liikettä. Päätin yrittää tanssia valssin tahtiin, mutta muuten en rajoittanut sitä, mitä tekisin teoksessa. Halusin sen olevan puhdas

ensireaktio tuohon merkitykselliseen ja tilanteen valossa vaikeaan kappaleeseen. Johanna harjoitteli valssia pikaisesti minun käydessäni kävelyllä, ja soitti sitten olevansa valmis. Asetin kameran paikoilleen, laitoin sen kuvaamaan ja kävin seisomaan suunniteltuun paikkaan permannolle. Johanna alkoi pikku hiljaa soittaa.

Valssi kaikui ympärilläni, ensi tahdeista asti muistin selkeästi miltä oli tuntunut seistä toisella puulattialla, toisessa salissa vuosia aikaisemmin. Silloin käsivarteni olivat vielä kietoutuneet hänen ympärilleen, kun nyt ne roikkuivat ilmassa kuin huutaen tyhjyyttään. Yleisö oli toinen asia mikä puuttui, tuntui kuin kaikki olisivat lähteneet, ja jäljelle jääneet vain me, Johanna ja minä. Sulhanen ja sata vierasta kadonneet taivaan tuuliin. Johanna soitti valssin aivan eri tavalla kuin häissämme (mikä upea vapaus kun on ammattilainen ja lisäksi vielä itse kirjoittanut kappaleen!). Valssiin oli tullut paljon tummempia sävyjä. Jo häissämme se oli haikean kaunis, mutta silloin paljon toiveikkaampi. Nyt kaikki tuntui painavan paljon enemmän. Kauneus ja haikeus olivat yhä siellä, mutta läsnä olivat myös epäröinti ja suru.

Teimme *Valssi*- teoksen yhdellä otolla, ja leikkasin siitä esittämistä varten vain vähän alusta ja lopusta (teoksen kesto on 7 minuuttia). Valssi alkaa minun seisoesani permannolla ja Johannan istuessa pianon ääressä takanani lavalla; minä olen pukeutunut valkoisiin ja hän mustiin. Kun Johanna saa kappaleen päätökseen, poistumme huoneesta, ensin minä ja sitten hän. Huone jää tyhjilleen hetkeksi ennen videon päättymistä.

PROCESSION

Katso sivu 2.

SILITYSPERFORMANSSI

Torstaina 16.2.2017 tein *Talvipuutarha*- näytellyssäni performanssin, jossa silitin mummoltani jäljelle jääneet vaatteet. Tämä oli jälleen yksi rituaali, kuten *Valssi* ja *Procession*. Olin säilyttänyt enoni kellarikomerosta tyhjentämiäni mummon viimeisiä vaatteita työhuoneellani pitkän aikaa. Tiesin, että halusin tehdä niillä jotain, jonkun teoksen, mutta pitkään en keksinyt mitä. Lopulta eräänä päivänä sain yksinkertaisen ajatuksen: pesisin vaatteet ensin, ja silittäisin ne sitten näytellyssäni, mummosta kertovien teosten keskellä. Minulla on vahvoja lapsuusmuistoja mummostani silittämässä. Hän piti siitä, ja usein iltaisin hän järjesti silityspisteen keskelle olohuoneen lattiaa, jossa hän silitti vaatteita ja liinavaatteita katsellen samalla televisiota. Mummon vaatteiden silittäminen tuntui luonnolliselta ja yksinkertaiselta rituaalilta, jossa voisin käsitellä asian jollain tavalla loppuun, päästää vaatteista irti ja antaa ne sitten hyväntekeväisyyteen.

Pesin ensin kaikki vaatteet vanhempieni luona, jotka asuvat muutaman sadan metrin päässä gallerialta. Torstai-iltapäivänä kannoin vaatteet sekä äitini silitys- laudan ja -raudan gallerialle. Järjestin silityspisteen toisen huoneen nurkkaan, vaaleanpunaisen samettisohvan viereen, katse kohti *A Storybook Lies*- videoteosta, kuin tv:tä katsoen. Järjestin vaatteet sivupöydälle siisteihin pinoihin ja ryhdyin silittämään. Rituaalinomainen hidas tekeminen rauhoitti, ja sai miettimään mum- moa. Pitkään aikaan silitin yksikseni, mutta sitten paikalle ilmestyi ryhmä turis- teja, aikuisia ja lapsia, jotka alkoivat kysellä minulta näyttelystä, teoksista ja per- formanssista. Lapset istuivat koko videon keston ajan sohvalla ja katsoivat sitä herkeämättä, joskin tuijottaen välillä myös silittämistäni. Saatuani kaikki vaatteet silitettyä vein ne mukanani takaisin kotiin, pakkasin ne ja lahjoitin eteenpäin, niin kuin uskon että mummoni olisi halunnut.

MERKITYKSIÄ TALVIPUUTARHASSA

Elämä on jatkuvassa muutoksessa, jota ei voi pysäyttää ja josta ei voi pitää taukoa, se vain virtaa ympärillämme, joka puolella. Välillä se kuohuu kuin koski ja välillä lipplattaa niin hitaasti ja hiljaa ettei muutosta melkein huomaa. Näyttelyssä tapah- tui pientä hiljaista muutosta sen aukioloaikana, suuret linjat pysyivät samoina, mutta pienemmät asiat vaihtoivat paikkaa, niitä ilmestyi ja katosi. Nukkekodeissa huoneet muuttuivat ja tavarat vaihtoivat paikkaa. Yhdessä huoneessa siskoni Selman nukkekodissa tavarat lähtivät pakenemaan huoneesta samalla tavalla kuin *Procession*- teoksen stop motion- animaatioissa, ja siskoni Lauran nukkekodin yksi huone täyttyi kasveista samalla tavalla kuin näyttelyn huone, ja muuttui talvipuu- tarhaksi. Olin antanut itselleni luvan muuttaa asioita näyttelyssä juuri niin vähän tai paljon kuin halusin, ja tällainen suunnitelmattomuus tuntui vapauttavalta.

Talvipuutarha- näyttelyn rakennettuani (rakennettuani kotini henkisen talvi- puutarhan näyttelytilaan) minua pelotti päästää ihmisiä sitä katsomaan. Vaikka henkilökohtaisten asioiden käsitteleminen taiteessa tuntuu minulle luonnolliselta, ei se silti tee niiden näyttämistä helppoa. Ihmisten tulo näyttelyyn tuntui siltä, kuin avaisin oven sinne heille alastomana, jonka jälkeen he muutta mutkitta marssi- sivat ylös portaita suoraan pääni sisään, kuljeskelsivat siellä katsellen ympärilleen, penkoisivat tavaroitani, ajatuksiani ja tunteitani, lukisivat päiväkirjaani. Juuri tästä syystä uskon, että näyttely onnistui. Olen huomannut viime aikoina, että kaikki asiat, mitkä todella haluaisi tehdä mutta mitkä nolottavat, pitäisi vain tehdä. Sil- loin ne usein ovat tärkeitä ja merkityksellisiä, jos niiden tekeminen tai näyttämi- nen on vaikeaa.

Miksi sitten halusin tehdä jotain näin henkilökohtaista, avata itseni näin auki ja päästää ihmiset näin lähelle, etenkin tässä elämäntilanteessa? Uskon kai silti, oli se kuinka naiivia hyvänsä, taiteen voimaan auttajana, paljastajana, voimana itsenään, että taiteella voi sanoa jotain, joka tavallisessa arkipuheessa on aivan liian vaikeaa

tuoda esille. Tarkoitukseni ei ollut tuoda itselleni helpotusta (vaikka asioiden prosessoiminen taiteen kautta toki tekee sitäkin), vaan ehkä pikemminkin pyrinnä luomaan katsojalle paikan ja tilan ajatella asioita rauhassa, antautua sentimentaalisuudelle ja nostalgialle häpeilemättä. Näyttely on selvästi tehnyt tehtävänsä monessa yhteydessä, sillä ihmiset ovat tulleet puhumaan minulle eroista, kuolemista ja suruista. Kuuntelen mielelläni. Tunteet eivät liitykään enää minun tunteisiini, joita teoksissa olen avannut ja välittänyt, vaan katsoja on ottanut ne omikseen, peilannut omansa niistä. Hän ei ole surullinen puolestani tanssiessani yksin häävalssiani, tai on toki aluksi, mutta sitten tunne laajenee koskemaan omia ihmissuhteita, eroja ja pettymyksiä – näin vaikka kyseessä olisi oma serkkuni, joka on minulle läheinen, ja joka myös on nähnyt minut tanssimassa samaista valssia yhdessä silloisen mieheni kanssa, joka tuntee koko tarinan. Koen onnistuneeni.

Katselen Karl Ove Knausgårdin haastattelua YouTubeista, ja se mitä hän puhuu rajoituksista, laadusta ja läheisistä resonoi minulle. Sitäkin enemmän se, mitä hän kertoo siitä, kuinka ihmiset sanovat hänelle vain lauseen kirjasta, lauseen kehua, ja sen jälkeen alkavat puhua hänelle omista asioistaan, omista vaikeista kokemuksistaan. Minulla oli *Talvipuutarha*-näyttelyn kohdalla aivan samanlainen olo.

In the end I think what this book did was giving people a way of talking about things that you should not talk about -- And when people approach me and want to talk about this book, they have one sentence about the book: it's a good book or a brilliant book or, and then rest is about them and their lives.
–Karl Ove Knausgård (London Review Bookshop 2014)

TYÖSKENTELYSTÄ

Ystäväni kysyi, miltä tuntuu tehdä taidetta niin henkilökohtaisista asioista, käyttää omaa elämää materiaalina. Vastasin näin: Mitä lähemmäs menee, sen kauemmas näkee, kuten Lisette Modelin kerrotaan sanoneen oppilaalleen Diane Arbusille: “the more specific you are, the more general it’ll be.” (Lubow 2016). Kun kaivautuu sisälle omaan kokemukseen ja koittaa avata sen muille, pystyy parhaassa tapauksessa sanomaan jotain yleismaailmallista elämästä ja maailmasta, tai ainakin jotain kiinnostavaa. Jos taas yrittää tehdä jotain yleismaailmallista, jää se helposti pinnalliselle tasolle. Lähelle katsomalla voi yhtäkkiä nähdä kauas.

En oikeastaan tiedä milloin ja miksi aloitin käyttämään omaa elämäni materiaalina. Ehkä se lähti luonnostaan valokuvaamisesta: kun kuvaa, on helpointa alkaa kuvata sitä mitä näkee ympärillään ja niitä ihmisiä, joiden keskuudessa elää. Se tuntui luonnolliselta, ja kiinnostuin sen lisäksi kuvaajista, jotka olivat kuvanneet omaa elämäänsä ja ympäristöään, tärkeinä esimerkiksi Nan Goldin ja Wolfgang Tillmans. Mutta pitkään olin eniten kiinnostunut valokuvajournalismista. Nuore-

na halusin ulkomaankirjeenvaihtajaksi tai jopa sotakuvaajaksi (enää en oikein ymmärrä, kuinka herkkänä ihmisenä kuvittelin selviäväni sellaisesta). Minua kiinnosti reportaasin (näennäinen) puolueettomuus ja sen mahdollisuus ehkä muuttaa maailmaa, näyttää ihmisille maailman vääryyksiä. Missä vaiheessa katse kääntyi lähelle? Uskon että maailman vääryyksistä tai ainakin ihmisten ongelmista voi puhua myös ja etenkin henkilökohtaisella tasolla.

Olen viime aikoina miettinyt paljon taiteen tekemistäni, ja huomannut että minun on vaikea eritellä metodejani ja työskentelyäni. Sen takia statementin kirjoittaminen on kestänyt minulta vuosia, eikä se ole vielä kukaan valmis. Tuntuu että työskentelytapani ja metodini muuttuvat ja elävät, enkä ole saada niistä kiinni. Heti kun luulen näkeväni jotain jatkumoa, keksinkin taas uuden metodin ja koko statement tuntuu pohjattomalta. Tuntuu, että jokaisessa projektissa pitää keksiä pyörä uudelleen. Ainoa, mikä seuraa jatkuvasti työskentelyssäni mukana on valokuvaaminen, maailman näkeminen valokuvan kautta (kameran kautta?). Ihmiset puhuvat usein siitä kuinka kuvaamalla ei voi olla läsnä hetkessä, mutta itselleni se on välillä nimenomaan tapa olla läsnä hetkessä ja tilanteessa, ei vain sen tallentaminen myöhemmäksi.

Camera Lucida (Barthes 1980) lukiessani ajattelen, että valokuva (tai Valokuva, kuten Barthes kirjoittaa) on taikaa. Se on ajan pyydystämistä, sekunnin sadasosan tai minuutin pullottamista ja säilömistä myöhemmäksi. Ajatus seikkailusta valokuvan ominaisuutena kiehtoo minua, ”The principle of adventure allows me to make Photography exist. Conversely, without adventure, no Photograph.” (Ibid, 19), samoin kuin valokuvan luonne hulluna ja kesynä samaan aikaan:

Mad or tame? Photography can be one or the other: tame if its realism remains relative, tempered by aesthetic or empirical habits (to leaf through a magazine at the hairdresser's the dentist's); mad if this realism is absolute and, so to speak, original, obliging the loving and terrified consciousness to return to the very letter of Time: a strictly revulsive movement which reverses the course of the thing, and which I shall call, in conclusion, the photographic ecstasy.

–Roland Barthes (Ibid, 119)

Näissä ajatuksissa Barthes on mielestäni valokuvan ytimessä, sellaisena kuin se minulle esiintyy. Valokuvassa (joissain valokuvissa) on seikkailun tai hulluuden elementti, jotain kontrolloimatonta, joka tekee valokuvasta valokuvan.

Miksi sitten haluan tallentaa elämäni kuvaamalla sitä? Miksi se tuntuu tärkeältä? Miksi valokuvaus tuntuu yhä vielä sisältävän aivan täysin ihmeellistä taikaa? Ihan kuin kamera olisi taikasauva, joka pystyy tuomaan esiin tunteita, maailmoja ja tunteita jotka ovat todellisen maailman alla piilossa. Tuon maailman etsiminen ja esiintuominen on keskeisessä osassa taiteen tekemisessäni ja myös tavassani katsoa maailmaa. Sittemmin olen alkanut tallentaa hetkiä, tunteita ja ajatuksia myös videokuvaamalla. Minua huvittaa, kuinka pitkän aikaa ajattelin, että performans-

si on suunnilleen viimeinen asia, mitä voisin kuvitella taiteen saralla tekeväni, ja tällä hetkellä osa tärkeimmistä teoksistani on nimenomaan performatiivisuuteen perustuvia (eivät puhtaita performansseja, sillä yleensä yleisö astuu kuvaan vasta näyttelykontekstissa, taltioinnin esittämisen kautta). Kuitenkin *Talvipuutarha*-näyttelyssä tekemäni silitysperformanssi on ensimmäinen askel performanssiin yleisön edessä.

Elämä ja taide linkittyvät välillä saumattomasti yhteen. Rakennan kotiini talvipuutarhaa, viidakkoa, sitten kirjoitan siitä, sitten rakennan viidakon näyttelyyn, sitten esitän talvipuutarhan rakentamisesta kertovan tekstin näyttelyssä, sitten purran näyttelyn ja vien talvipuutarhan kasvit kotiin ja työhuoneelle, jossa talvipuutarha jatkaa kasvamistaan. Kuvaan kännykällä kuvan Marcin asunnosta, jossa Rudi nukkuu sohvalla, ja jossa kultaköynnös kiipeilee seinillä jossa roikkuu myös Rudin second hand-liikkeestä ostama upea valkoinen paljetein ja helmin koristeltu paita. Ridgewoodin aamuvalo hohtaa ikkunoista sisään lupailen maagista päivää kaupungissa. Valitsen kuvan *Talvipuutarhan* kutsukorttiin, joka taas alkaa vaikuttaa näyttelyn sisältöön. Kaikki on yhteydessä ja kaikki vaikuttaa kaikkeen, etenkin pääni sisällä ja visuaalisessa mielessä. Asiat kehittyvät omalla painollaan ja paljon kaikesta, mitä teen syntyy puhtaasti intuitiolla.

Tätä projektia tehdessäni olen keskittynyt niin syvästi omaan prosessiini, etten ole suoraan inspiroitunut kenestäkään yhdestä taiteilijasta. Projektin aikana näkemistäni näyttelyistä ja teoksista vahvimmin minuun on kuitenkin vaikuttanut vihdoin diaesityksen muodossa näkemäni Nan Goldinin *The Ballad of Sexual Dependency* MoMA:ssa New Yorkissa marraskuussa 2016. Goldinin kyky kuvata läheisyyttä – päästä ihmisten lähelle ja päästää ihmiset lähelleen – on hämmästyttävä. Hän on vahva ja loputtoman haavoittuvainen yhtä aikaa. Oli ihmeellistä nähdä *The Ballad of Sexual Dependency* ”livenä”, musiikkiin sovellettuna, kun olin ennen nähnyt sen vain kirjamuodossa. Goldin pohtii teoksessaan paljon tarinankerrontaa ja muistia, kuten minäkin tässä työssäni:

We all tell stories which are versions of history – memorized, encapsulated, repeatable, and safe. Real memory, which these pictures trigger, is an invocation of the color, smell, sound, and physical presence, the density and flavor of life. Memory allows an endless flow of connections. Stories can be rewritten, memory can't. If each picture is a story, then the accumulation of these pictures comes closer to the experience of memory, a story without end.

–Nan Goldin (Goldin 1986, s.6)

Toinen tässä yhteydessä tärkeä taiteilija on Sophie Calle. Callen kyky yhdistellä asioita ja hänen henkilökohtainen antautumisensa taiteelle kiehtovat minua. Hänellä on vertaansa vailla oleva kyky tehdä yksityisestä yleistä, puhua ihmisiä koskettavista asioista henkilökohtaisesti ja nostaa niitä yleismaailmalliselle tasolle. Hänen projektinsa ovat usein ihastuttavan kummallisia, ja hän käyttää sekä omaa elämäänsä materiaalina että tunkeutuu toisten ihmisten elämiin ainutlaatuisella tavalla. Hänen taiteessaan läsnä ovat itse keksityt rituaalit ja itselle määrätty säännöt. Calle sekoittaa arkielämää ja todellisuutta fiktion, ja kieltäytyy usein nimeämästä teostensa totuusarvoja, pidättäen kokonaisen tarinan itsellään:

So any one version is never “true,” it just works better than another. But I can say that it did happen. True? No. It happened.

–Sophie Calle (Neri 2009)

Taiteellisina esikuviani, joita on toki loputtomasti enemmän, voin tässä yhteydessä nimetä Goldinin ja Callen lisäksi *A Storybook Lies*-teosta innoittaneen Philip-Lorca diCorciaan (ks. s.5), opinnäytetyöni ohjaajan Elina Brotheruksen sekä Mike Nelsonin installaatiot, jotka ovat omia maailmojaan, joihin katsoja pystyy kävelemään sisään. Kuvataiteen lisäksi lukeminen, etenkin fiktion, on aina ollut minulle tärkeää, ja inspiroi minua paljon myös taiteen tekemisessä. Tällä hetkellä erityisen tärkeitä kirjailijoita minulle ovat Patti Smith ja Karl Ove Knausgård. Kumpikin heistä kirjoittaa samalla kaikella ja ei mistään, soljuvaa tajunnanvirtaa joka on täynnä merkityksiä. Opinnäytetyötäni tehdessä olen lukenut myös muun muassa Joan Didionia ja Kaj Korkea-ahoa, jotka molemmat kirjoittavat kuolemas- ta, mutta hyvin eri tavoilla.

TOINEN LUKU

MUMMO

OSASTO 7

Kun mummo kuoli, kaikki pysähtyi ja jatkui kuitenkin. Selma sanoi jotain, mitä en enää pysty palauttamaan mieleeni. Heinäkuinen ilta oli leuto, ja valo oli lämpimän keltaista iltavaloa. Kuinka nopeasti yksityiskohdat, tärkeätkin, hälvenevät mielestä ja jäljelle jää tilanteeseen nähden vähäpätöisiä asioita kuten lämpötila. Valoa en sanoisi vähäpätöiseksi, se on pikemminkin kaiken ympäröivä ja sisältävä. Mutta mihin sanat katoavat? Iltatuuleen ikkunasta, keltaiseen valoon ja sairaalaan kaikkien pinttyneeseen hajuun.

Nyt kun aikaa on kulunut, ikävöin kaikkea paitsi tuota hajua, joka hiipii laitoksen joka nurkkaan pitkin sen kiiltäväksi pestyjä käytäviä ja jää asumaan vaatteisiin vierailun jälkeen. Sairaalan haju on yhdistelmä lääkkeitä, makeantuoksuisia ateriankorvikkeita ja desinfiointiaineita; se haisee samalta kuin vaaleanpunaiset sairaalapyjamat näyttävät. Nyt kun suljen silmäni, voin palauttaa hajun mieleeni aivan kuin istuisin yhä mummon sängyn vieressä pienessä nojatuolissa, jonka selkänojasta oli yksi pinna poikki.

Vanhustentalon seitsemännen kerroksen kaikki parvekkeet olivat lasitettuja, ja välillä mietin olivatko lasit siinä, jottei kukaan raihnainen ja heikko kiipeäisi pyörätuolistaan kaiteen yli todennäköiseen kuolemaan. Jos hänen käsissään vielä olisi riittävästi voimia ylös punnertamiseen, voisi kaikki tapahtua hetkessä. Jos kaikki hoitajat olisivat kiireisiä tai kahvittauolla, kuinka huomaamattomasti ihminen voisikaan hävitä maailmasta. Loputon pudotus seitsemänneistä kerroksesta, osastolta seitsemän. Mummokin oli jo joitain kertoja sanonut haluavansa kuolla, silloin kun sanat eivät vielä olleet kadonneet häneltä, niin kuin ne loppuaikoina tekivät.

Huhtikuun julma valo siivilöityi sälekaihtimien välistä kuolevan huoneeseen. Vaikka tuona päivänä kiertäessäni mummon sänkyä taivas oli vaaleanharmaa, suurin osa päivistä kului lähes sopimattoman kirkkauden keskellä. Sairasvuoteen äärellä muutuinkin taas lapseksi. Halusin palauttaa mummon luokseni sellaisena, kuin hänet muistin, sellaisena kuin olin hänet tuntenut koko lapsuuteni ja nuoruuteni. Nyt kun itse olin aikuistunut, oli mummo vanhentunut ja sairaus oli muuttanut hänet lähes tunnistamattomaksi. En saanut enää hänen puheestaan selvää, tai ymmärtänyt sanoja, joita hän käytti. Viimeiseen kuukauteen hän ei ollut sanonut enää sanaakaan.

Iltaisin istuin mummon sängyn vieressä lukemassa ääneen vain saadakseni jotain puhuttavaa, täyttääkseni tyhjyyden ja hiljaisuuden sanoilla, joita en ollut itse keksinyt. Tullessani juttelin aina ensin päivän tapahtumista, kerroin kuulumisia ja hassuja sattumuksia. Kun en enää keksinyt sanottavaa, otin mummon yöpöydältä tai laukustani kirjan ja ryhdyin lukemaan. Iltakaudet luin vanhoja tyttökirjoja tai tarinoita seikkailuista. Ääneni pysyi vakaana kun sain toistaa jonkun toisen sanoja ja uppoutua kirjan maailmaan keskellä omaani, josta silloin mielelläni karkasin.

Mummon huoneen radio oli aina asetettu jollekin vakavamieliselle klassiselle kanavalle, aivan kuin kuoleman hartaus olisi jo laskeutunut huoneeseen, kuin hautajaissaattue olisi jo lähtenyt kantamaan arkkua kirkkomaalle. Kävellessäni kevätillassa metrolle kylmä hiipi luihini, ostari oli tyhjä ja tuuli pyöritti viimeisiä vangiksi jääneitä lumenrippeitä kauppojen muodostamissa kulmissa ja nurkissa. Ihmisten kasvot metroasemalla olivat harmaita ja väsyneitä. Kukaan tuskin jaksoi nostaa katsettaan. Olin kiitollinen siitä: en olisi tahtonut kenenkään katsovan itkettyneitä kasvojani tai huomaavan sisälläni asuvaa painoa.

Se oli viimeinen kevät. Jos olisin tiennyt sen varmasti jäävän viimeiseksi, olisinko suhtautunut eri tavalla? Olisinko tarrautunut jokaiseen mummon yskähdykseen, mumisemaan sanaan tai epäselvään lauseeseen, kaikkiin muutoksiin valossa huoneen valkeilla seinillä? Olisinko yrittänyt painaa kaiken mieleeni ja ottaa jokaisen hetken talteen? Nuo päivät kestivät ikuisuuden, mutta nyt toivoisin, että ikuisuus olisi ollut huomattavasti pidempi.

HAUTAJAISET

*Maa on niin kaunis
kirkas luojan taivas*

Sanat kaikuivat kirkon salissa. Vaikka Herttoniemen kirkko on pieni, se tuntui silti liian suurelta. Meitä oli liian vähän täyttämään kirkon penkkejä. Arkku oli vitivalkoinen, paljas ja puinen, jotenkin niin kovin suomalainen kaikessa yksinkertaisuudessaan. Ainoat koristeet olivat pienet ristit arkun päissä. Parhaiten muistan kirkkosalin nurkassa seisseet suuret viherkasvit, jotka täyttivät koko nurkan ja lähes peittivät näkyvistä sen takana olevat ikkunat. Salin kalkinvalkeat seinät kylpivät elokuun samean pehmeässä valossa. Tuijotin noita suuria kasveja tai sylissäni maakaavia kukkia. Äiti oli ostanut meille kolmelle kukan kullekin, sanonut minulle Selman haluavan vaaleanpunaisen ja Lauran violetin. Kolmas kukka oli valkoinen.

Papin sanat kulkivat lävitseni ilman, että ymmärsin niitä. Kaikki puhe taivaasta ja Jeesuksesta sai pääni sekaisin, ja lopulta annoin sanojen kulkea toisesta korvasta sisään ja toisesta ulos. Ristiinnaulittiin, kuoli, ja haudattiin, vaan ei noussut kolmantena päivänä mihinkään. Kun tuli aika laulaa Suvivirsi, en pystynyt päästämään ääntäkään. Kerrankin kirkollinen toimitus, jossa olisin osannut sanat ja sävelen

molempiin virsiin, enkä pystynyt edes avaamaan suutani laulaakseni. Ääni takertui kurkkuun yhdessä sen suuren palan kanssa, joka sinne oli kerääntynyt iltapäivän aikana.

Arkku peitettiin kukilla seremonian päätteeksi. Viimeisinä laskimme siskojeni kanssa vuoronperään kukkamme arkulle etummaisiksi. Harmittelin mielessäni, ettei mummo voinut nähdä tuota kukkaloistoa. Mielessäni mummo yhdistyy aina kasveihin, palstaan, puutarhaan ja etenkin metsään. Mummo tiesi opettaa minulle kaikki kasvit, näyttää metsän salaisuudet. Käänsin selkäni kukkien peittämälle arkulle, painoin katseeni alas ja palasin paikalleni.

Muistotilaisuuteen olin kirjoittanut iloisia, hyviä lapsuusmuistoja mummosta ja Selma sydäntäsärkevän kertomuksen viimeisistä ajoista, kun mummo vielä asui kotona. Molempiin liittyivät kasvit, metsä ja kevät. Isä luki ne hautajaisväelle. Yksi kirjoittamistani muistoista oli seuraava: ”On kevät. Kuljemme mummon kanssa Herttoniemen metsässä, jossa ilma on täynnä uusia tuoksuja. Olen hulluna kasveihin, haluan oppia jokaisen nimen, ja onneksi mummo tuntee ne kaikki. Kyselen loputtomiin, mummo vastaa kärsivällisesti ja kertoo tarinoita metsästä. Raivaamme tukkeutuneita puronuomia kepit aseinaamme, jääkylmä vesi turruttaa sormet. Mummon tekemien eväskakkojen välissä on aina voipaperia, jotteivät viipaleet takerru toisiinsa.”

”Sitä saa mitä tulee”, oli äiti sanonut, kun kerroin raivostuvani ihmisiin, jotka uskovat hyvälle ihmiselle tapahtuvan vain hyviä asioita, jotka uskovat elintavoillaan ja ajattelullaan pystyvänsä määrittämään kohtalonsa. Jos se pitäisi paikkansa, mummoni olisi lempeytensä ja hyvyytensä takia elänyt ikuisesti, pyhimyksenä. ”Kuinka nyt tiedän, minkälaiseksi haluan tulla, kun mummoa ei enää ole”, kirjoitti Selma tekstissään.

TALVIPUUTARHA

Ulkona helmikuun taivas kirkastuu hieman, ja näen pilvien läpi sinistä. Tuntuu, että Myllypurossa oli lähes aina harmaata, kun kuljin sen tympeitä katuja mummon pyörätuolia loskassa työntäen. Pyörät sutivat sohjossa ja ruskea kura sotki kenkäni ja upouuden pyörätuolin. Viime talvina loskakausi on tuntunut ikuiselta. Onneksi siltä voi pelastautua Talvipuutarhaan.

Lapsena kävimme mummon kanssa ainakin kerran talvessa Talvipuutarhassa. Joka kerta se tuntui matkalta paratiisiin. Saimme tutkia ihmeellisiä kasveja ja kukkia, heittää kolikon toivomuslähteeseen, kiivetä kierreportaiden huipulle katsomaan maisemaa ja syödä eväitä suurten puiden katveessa. En ole käynyt Talvipuutarhassa kertaakaan mummon kuoleman jälkeen. Katson usein rakennusta haaveillen kulkiessani sen ohi koiran kanssa, mutta se ei ole alkuunkaan sama asia. Haluan päästä sisään.

Madeirallekin matkustimme äidin kanssa siksi, että mummo oli käynyt siellä ja ihastunut tuohon subtrooppiseen paratiisisaareen. Teimme siis eräänlaisen pyhiinvaelluksen tai muistomatkan. Etsimme maisemasta mummoa: kasveista, köynnöksistä ja vuorensinimiltä. Emme tosin puhuneet hänestä paljoakaan. Se ei tuntunut tarpeelliselta.

Tie pikkukylästä saaren pääkaupunkiin on kuin kiemurtelevaa spagettia vuoren rinteillä. Bussi kulkee niin lähellä reunaa, että äiti ei pysty katsomaan ikkunasta ulos. Minua ei pelota. Uskon kuljettajan olevan tottunut näihin kapeisiin teihin ja jyrkkiin rinteisiin, ja sitä paitsi jos kuolisin nyt, kuolisin onnellisena.

Rakennan kotiini talvipuutarhaa, unelmoin viidakon täyttävän kodin ja pystyväni katoamaan sen sisään. Pikkuhiljaa ikkunalaudat, pöydät ja kaapinpäälliset täyttyvät kasveista, jotka vuosi vuodelta vievät enemmän tilaa. Vuosi sitten ostamani palmu on kasvanut lähes kaksinkertaiseksi; se juo vettä litratolkulla ja venyttää oksiaan aurinkoa kohti (joka vihdoinkin kurkistaa ikkunastamme sisään). Kuljen kasvin luota toisen luo, nyppin niistä kuolleita lehtiä, silitän pois pölyä ja kokeilen mullan kosteutta sormella lekasorakerroksen alta. Niin kauan kuin muistan, olen haaveillut omasta salaisesta puutarhasta, johon voisin vetäytyä piiloon kaikkea. Jonain päivänä olen poissa, mutta kasvit jatkavat kasvamistaan.

BAMBI, SURUVALITTELUSTA JA KODIN TYHJENTÄMISEN RASKAUDESTA

Toivoisin että olisin tuntenut toisenkin mummoni. Uskon, että olisin kokonaisempi jos olisin saanut tavata molemmat, nuo naiset, jotka ovat jääneet elämään minussa. On kummallista, että vaikken koskaan tuntenut isäni äitiä, voin tuntea jonkinlaista kaipausta katsoessani vanhoja valokuvia hänestä. Muutenkin kuin kuvien äärellä voin tuntea tyhjyyden, jonka hän jätti isäni puolen pieneen sukuun ja välillä myös surun, jonka hän jätti isääni ja tätiini. Voivatko onnettomat asiat toistaa itseään suvussa tai perheessä? Ajatus pelottaa minua välillä. Mietin vanhaa mustavalkokuvaa 50-luvun Helsingistä, jossa hiihtoasuinen Bambi seisoo sukset jalassaan ja sauvat käsissään, pieni isäni vierellään, ja katsoo nauraen kameraan. Hän näyttää siinä vielä niin onnelliselta.

KUVITTEELLINEN KESKUSTELU BAMBIN KANSSA

Aino: Mutta miksi sinä tapoit itsesi?

Bambi: En kestänyt enää. En vain nähnyt mitään toivoa.

A: Mutta entä vanha sanonta, niin kauan kuin on elämää, on toivoa? Entä jos toivo

oli vain piiloutunut ja olisi voinut löytyä taas?

B: Pikemminkin niin kauan kuin on toivoa, on elämää. Jos toivo loppuu, ei elämä voi jatkua.

A: Mutta entä perhe, entä ystävät?

B: Olin koko elämäni elänyt perheelleni, ystäväilleni. En voinut enää olla kuolemat-
ta heidän takiaan.

A: Jos vain olisit jaksanut muutaman vuoden pidempään, olisit saanut tavata meidät.

B: Mutta rakas, sitähan minä en voinut tietää. Ettekä tekään olisi pystyneet minua pelastamaan.

KIRJE

Kerran etsiessäni jotain vanhan huoneeni lipaston laatikosta lapsuudenkodissani löysin pinoittain valokuvia, jotka olivat muuttaneet sinne isoisäni jäämistöistä. Jäin katselemaan niitä pitkäksi aikaa. Bambin ja isoisän hääkuva samalla ihastutti ja karmaisi minua. Kuva itsessään oli täydellisen viaton, molemmat ovat siinä nuoria ja kauniskasvoisia, hymyilevät vienosti. Mutta kun tietää millaiseksi heidän yhteiselämänsä muodostui, syntyy kuvaan paino, jota siinä ei kuvaushetkellä ehkä ollut.

Haaveilin aikani valokuvien parissa, kunnes kuvien alta käteeni tarttui kirjekuori, joka oli osoitettu isoisälleni. Puolihuolimattomasti avasin sen, ajattelin ettei se voi olla mitään kovin henkilökohtaista kun se tällä tavalla lojui kuvien kanssa samassa laatikossa. Avasin kuoren ja aloin lukea. Kirje oli lähetetty isoisälleni ilmeisesti vähän isoäitini kuoleman jälkeen, koska se alkoi pahoittelulla kuolemantapauksesta perheessä. Kummallisen kömpelösti kirjoittaja jatkoi, kuinka kukaan ei olisi osannut odottaa Bambin tekevän itsemurhaa, ampuvan itseään suuhun. Kauhun ja surun väreet kulkivat selkäpiissäni tämän lukiessani. Isä oli vuosia aikaisemmin kertonut äitinsä itsemurhasta, muttei koskaan näin tarkasti, ei tapaa jolla hän oli tappanut itsensä. Ehkä parempi niin.

Kirje jatkui, ja hämmästykseni huomasi, että syy kirjeen lähettämiseen ei suinkaan ollut suruvalittelu, vaan raha. Isoäitini oli jäänyt velkaa kirjoittajalle, joka nyt kömpelösti pyysi isoisältäni näitä rahoja. Olin pöyristynyt kirjoittajan tahditto-
muudesta – eikö hän olisi voinut lähettää ensin suruvalitteluviestiä ja kunnioittavan ajan jälkeen tiedustella velasta? Jäin myös miettimään, miksi kirje oli jäänyt tuohon laatikkoon.

TYHJENNYS

Isäni oli tainnut väsyä isoisän tavaroiden läpikäymiseen ja vain työntää koko roskan, kuvat ja muutamat tärkeät kirjeet lipaston laatikkoon pois silmistä. Isoisän talon tyhjennys oli raskas urakka, jossa isäni oli aivan liian yksin, joskin suurim-

maksi osaksi omaa syytään. Hän kieltäytyi ottamasta vastaan paljoakaan apua, ja minäkin kävin siellä ainoastaan kerran valitsemassa mitä halusin itselleni. Koko paikka samoin kuin elämäntilanteeni ahdistivat minua silloin, ja kristallikruunujen ja Aallon huonekalujen sijasta valitsin vain kaksi kirjaa: Anja Kaurasen *Sonja O kävi täällä* ja Siri Hustvedtin *Kaikki mitä rakastin*, joka jäi isoisältä kesken hänen kuollessaan. Viimeisen kerran kun näin hänet, hän suositteli kirjaa isälle ja minulle. Sen välissä oli kirjanmerkki, joka kertoi viimeisen viidenneksen jääneen isoisältä lukematta.

Ihmisen poistuminen jättää jälkeensä kaaoksen, jonka äärellä läheiset joutuvat käymään (saavat käydä?) läpi kuolleen elämää. Äiti tyhjensi mummon Herttoniemen kotia pitkän tovin, kun asunto piti myydä mummon vielä eläessä, jotta vanhainkodin maksuihin olisi varaa. Kodin tyhjennystä ei voi edes verrata vanhainkodin huoneen tyhjentämiseen. Mummon kuolemaa seuraavana päivänä tulimme huoneeseen äidin kanssa: mummo oli siirretty huoneesta kylmiöön, sänky oli kärrätty pois ja se vähäinen omaisuus, mitä häneltä oli jäänyt oli siististi pinottu sängyn jättämälle tyhjälle paikalle. Keräsimme tavarat nopeasti pahvilaatikoihin, jotka henkilökunta oli ystävällisesti tuonut huoneeseen odottamaan. Osan tavaroista lahjoitimme osastolle, jossa niistä olisi enemmän hyötyä kuin meillä. Valokuvat, koristelinut ja tärkeimmät mummon vaatteista pakkasimme mukaamme. Kaikki oli ohi kolmessa vartissa.

HYPPY TYHJYYTEEN

Taas yksi sairaala ja sen kaikuvat käytävät. Lumi narskuu jalkojeni alla kun kipuan yhteen sen monista rakennuksista, jotka istuvat mäntyjen keskellä kukkulalla. Ystäväni pelkää kuolevansa, joko sydänkohtaukseen joksi paniikkikohtausta luulee, tai siihen, ettei enää jaksaa ja pysty elämään. Minä pelkään samaa, pelkään jonkun muun kuolemaa enemmän kuin omaani. Kuolemaa ei voi ohittaa eikä ylittää. Elämä on epäluotettava kuin Töölönlahden jää jalkojeni alla pakkaspäivänä. Sorsat kerääntyvät sulaan kohtaan nukkumaan, syömään, kinastelemaan. Koira vetää jäälle. Vaikka tiedän, ettei se siitä murru ja vaikka näen muiden jäljet jäällä, en voi olla säikähtämättä vetistä kohtaa jäässä.

Sanotaan, että jos ihminen puhuu itsemurhasta, hän ei tee sitä. Että jos ihminen on valmis tekemään itsemurhan, hän vain tekee sen, selittelemättä. Ja koska kukaan ei voi estää toista tekemästä mitä hän aikoo, pitäisi vain päästää irti ja toivoa ihmisen itsensä löytävän synn jatkaa elämistä. Ajattelen J:tä, joka huuhtoi kourallisen lääkkeitä alas viskillä, viilsi ranteensa auki kylvyssä, ja kun mikään näistä ei auttanut, juoksi kadulle auton alle. Rakennan mielessäni näyttämön: pikkukaupunkia halkova katu pimeänä loppukesän iltana, alaston poika auton etuvaloissa.

Viikkoa myöhemmin menimme tapaamaan häntä sairaalaan. Hän ei halunnut meitä osastolle, vaan oli vastassa pihalla kun tulimme. Sairaalan pihan tupakkakoppi oli kuin bussipysäkki, jonka kohdalla yksikään bussi ei pysähdy. Hän puhui vimmatusti, kolmas tupakkaa suupielessä palaen, äidiltä saatu risti kaulassa. Yhtäkkiä koira rupesi haukkumaan holtittomasti. Ihan kuin se olisi tuntenut sairaalan pihassa jotain, mitä me emme pysty näkemään.

TARINAT, JOITA KERROMME ITSELLEMME

JOKIKATU 10, 7.2.2016

Tänään on kulunut kolmekymmentä vuotta siitä, kun äiti kuoli sydänäänenei ensimmäistä kertaa. Se päivä oli hänen syntymäpäivänsä lisäksi päivä, jolloin se ryhmä ihmisiä, jonka parissa sittemmin kasvoin, muutti yhdessä Helsingistä Porvooseen. Tänään juhlitaan sekä äidin 58-vuotispäivää että tontin kolmikymppisiä. Ehkä vähän myös sydänäänieni kolmikymppisiä, sillä juhliassa koen olevani ihmeellinen. Minun tuloni mullisti muutaman ihmisen elämän kokonaan. En osaa kuvitella miltä sellainen tuntuu. Enkä tosiaan koe itseäni ihmeelliseksi arkisin.

Taivas on tänään lyijynharmaa, kaupunki vetinen, lumi pälvinä ojanpenkoilla ja kura itsestäänselvyyden lailla levittäytynyt kaikkialle. Olen liikuttunut ja otettu osastani tontin historiassa ja tarinassa. Tänä iltana olen miettinyt paljon tarinan-kertomisen voimaa. Elämästä kertoessa tapahtumat yhdistyvät ketjuiksi, jotka kaikki kuuluvat yhteen, vaikka oikeasti tapahtumien välillä olisi ollut vuosiakin. Ihmisellä on loputon tarve kertoa elämänsä tarinaksi. Minun tarinani on vasta alkuvaiheessa, vanhempieni tarina on jatkunut pidemmän aikaa. Milloin tarina loppuu? Itsekkäästi toivon, että omien vanhempieni kohdalla tarina ei lopu koskaan. Vaan kuinka elämä näyttäytyykään erilaisena jälkikäteen! Kuinka elämä muuttuu ihmeelliseksi, kun siitä kertoo.

DIDION'S DRESS

Kriisi alkoi paljon aiemmin kuin tajusin sen alkaneen. Mekolla, jonka ostin Kuvan Kevättä varten, ei ollut enää mitään tekemistä hänen kanssaan. En kuvitellut pukeutuvani siihen hänen kanssaan lainkaan, se oli olemassa suhteemme ulkopuolella. Jostain syystä mekoilla on aina ollut erityinen merkitys minulle, ne symboloivat aikaa ja paikkaa jossa ne ovat olemassa. Tunne siitä, ettei hän ollut ollut mielessäni lainkaan mekkoa valitessani tuntui kummalliselta.

Olin katsellut kuvia Joan Didionista 70-luvulla, pukeutuneena yksinkertaiseen pitkään neulemekkoon, jonka jostain syystä oletin olevan beige, vaikka valokuva hänestä oli mustavalkoinen. Hänen hiuksensa olivat puolipitkät, suorat ja yksinkertaiset ja jalassaan hänellä oli koruttomat sandaalit. Hän seiso i valkoisen avo-Corvetten edessä polttaen savuketta, viileyden ilmentymänä. Tiesin, etten ikinä tulisi olemaan yhtä cool kuin hän, mutta ryhdyin etsimään samanlaista mekkoa. Yllätyksekseni löysin puvun, jonka tunsin olevan tarpeeksi lähellä; ohuen hiekanvaalea neulemekon, kolmen neljänneksen mittaisen kolmeneljäsosahihoilla. Tiesin, etten löytäisi täysipitkää mekkoa kuten Didionilla tavallisista kaupoista, olenhan lähes 30 senttiä häntä pidempi. Avajaisissa yhdistin mekkoon samanlaisen yksinkertaisen keskipitkän hiustyylin kuin Didionilla, laitoin punaista huulipunaa ja jalkaan valkoiset tennarit (oli poikkeuksellisen lämmintä toukokuun aluksi, muttei tarpeeksi lämmintä sandaaleille). Minulla oli mukana musta nahkatakki sitä varten kun kevätilta alkaisi viiletä.

Tällä asulla ei ollut mitään tekemistä aviomieheni kanssa. Silti valitsin pukeutua siihen myös viimeisenä häöpäivänämme, jota vietimme yhdessä. Kriisi oli jo täydessä käynnissä siinä vaiheessa, mutta päätimme elää autuaassa tiedottomuudessa yhden ihanan ja lämpimän kesäviikon ajan kesäpaikallamme Virossa. Heinäkuinen ilta oli leuto, ja valo oli lämpimän keltaista iltavaloa. Itse asiassa, nyt kun ajattelen asiaa tarkemmin, muistan että ei ollut vielä heinäkuu vaan kesäkuun loppu, juhlimme etukäteen sillä tulisin olemaan töissä oikeana päivänä, ”kesän romanttisimpana päivänä” niin kuin äitini minulle Hesarista leikkaaman jutun otsikko kuului. Artikkel i viittasi Eino Leinon, kesän ja runon päivään, mutta perhepiirissä tuolla päivällä oli tietenkin aivan oma merkityksensä.

DETROIT DIARY

Tänään Schipholin lentokentällä koin ehkä ensimmäisen (lyhyen mutta aidon) ilon (vapauden?) hetken eron jälkeen, hassua kyllä tupakkakopissa. Sen seinät olivat keltaisenoranssia lasia, ja niiden lämmittämänä niistä avautuva näkymä – koneita, busseja ja kulmikasta lentokenttäarkkitehtuuria – näyttäytyi ihmeellisen kauniina ja nostalgisena. Coldplayn joku biisi, jota en ollut kuullut alkoi soimaan, komea vanhempi mies tarjosi minulle tulta pyytämättä, ikkunan edessä lensi leikitellen pari mustaa lintua ja isossa mainoskyltissä keskellä maisemaa luki WORLD HERE I COME.

Makaan yläsängyssä, ja ajattelen ikkunan ulkopuolelta avautuvaa kaupunkia, aavekaupunkia, sen leveitä katuja joiden päällä roikkuu liikennevaloja, tyhjää valtavasti korkeaa rautatieasemaa, sirkkoja, autolla ajamista sinisenä hetkenä, leikkimökkimäisiä taloja, osa suloisiksi laitettu osa umpeen laudoitettu, ja sataa muuta

asiaa joista en nyt saa kiinni kun väsyttää. Kuplii, jännittää, pelottaakin vähän, mutta tuntuu että on juuri siellä, missä pitääkin olla.

Näyttö on pimeä, aurinko kuuma. Poltan tupakkaa ylläni pinkki silkkinen t-paita ja päässäni aurinkolasit, aurinko kasvoillani. Jotenkin mikään ei tunnu pelottavalta auringonpaisteesta; se valaisee minkä vain paikan tai kaupungin. Kuulostaa siltä kuin joku leikkaisi ruohoa lähistöllä, tai ehkä ääni kuuluu tietyöstä. Residenssin lähellä tehdään paljon tietöitä, mikä on hienoa, siitä huomaa kaupunkia jälleenrakennettavan. Elämän etsimistä kuolemassa? Ehkä kyse on pikemminkin käännekohtasta, mutta käännekohta on ollut kohdalla jo kauan, vuosikymmeniä. Tämä kaupunki on täynnä kontrasteja, ja ne ovat lähes käsittämättömän suuria. Yritän olla olemassa kaiken tämän keskellä ja toivon, että saan aikaiseksi jotain mielenkiintoista, että pystyn kääntämään ajatukset työksi ja teoksiksi. On paljon tehtävää.

Tänä aamuna kävin kävelyllä naapurustossa juuri auringonnousun jälkeen. Valo on aina parempaa auringon noustessa tai laskiessa. Pyydystän valoa. Pyydystän sitä filmille ja sisälleni. Kuulostaa runolliselta. Ehkä minun pitäisi yrittää kirjoittaa runoja, vaikka se tuntuu kaukaiselta ja vaikealta. Se saattaisi olla hyvä syy tehdä se. Päähäni ilmestyy ajatuksia, joista en ole kovin kiinnostunut. Miksi ajattelen yhä, jatkuvasti, poikia? Jotenkin luulin että kolmekymmentävuotiaana en olisi enää tässä paikassa. Tietenkin sillä on tekemistä avioerotilanteen kanssa. Toivon silti, että nämä ajatukset korvautuisivat jollain fantastisella ja taiteellisella. Mutta tämä on se tilanne missä olen nyt, ja voin toivottavasti päästä pidemmälle, eteenpäin ja syvemmälle kirjoittamalla siitä, kaikesta ja ei mistään, antaen ajatusten vain tulla ja mennä, arvottamatta niitä. Ne ovat kaikki osa kokonaisuutta. Haluan päästä Fisher Buildingin katolle, Guardian Buildingin katolla, minne vain, ja nähdä tämän ihmeellisen ja oudon kaupungin yläpuolelta. Saada kokonaiskuva, toisella tavalla.

Seison mummoni vanhan sateenvarjon alla Detroitin sateessa. Sataa rankasti ja kadut ovat tyhjät, jopa tyhjemmät kuin yleensä tähän aikaan. Toivon että mummoni tietäisi, mihin hänen vaaleanpunaoranssi kukallinen sateenvarjonsa tulisi päätyvän. Ilma on yhä lämmin, ja lokakuinen yösade tuntuu kesäsateelta. Haluan riisua kenkäni ja kävellä paljain jaloin, mutten tee sitä, koska jalkakäytävät ovat täynnä lasinsiruja. Ilma tuoksuu hyvältä, ja mietin kaikkia kasveja, jotka vihdoin saavat vettä. Muutamaa päivää ennen saapumistamme kaupungissa tulvi, mutta sen jälkeen ei ole satanut lähes kahteen viikkoon.

Tuntuu kuin seisaisin raunioilla. Ensimmäisellä sivulla lukee (Smith 2000):
What is past is prologue.

*I tell rooms full of strangers
things I don't tell my best friends.
Those who I see an oasis in desert me.
There are vultures and hyenas that have long circled my failures,
and I fear I will disappear searching for you.*

*Your attention is worth more to me
than the attention of millions.
I don't know the depth of your damaged heart
but mine has been broken
into small enough pieces across Detroit
that it will fit in and fix it.
I've tried to repair my soul with a hammer
for so long that I know how impossible it is.
I face myself in the mirror knowing that I
have loved bricks that think they are wrenches.
They will have wrecked more than they repair.*

–Deonte Osayande (Clark 2014)

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

American Suburb X. 13.8.2015 (Dorian Devens & Philip-Lorca diCorcia 2003). *Philip-Lorca diCorcia on 'A Storybook Life': Circular Narratives, Dream States and Doing What You Like.* <http://www.americansuburbx.com/2015/08/philip-lorca-dicorcia-a-storybook-life.html> (haettu 3.3.2017)

Barthes, Roland. (1980) 2000. *Camera Lucida – Reflections on Photography.* New York: Hill and Wang, translated by Richard Howard.

Clark, Anna (editor). 2014. *A Detroit Anthology.* USA: Rust Belt Chic Press.

Coupland, Douglas. (1994) 2005. *Life After God.* New York: Washington Square Press.

Coupland, Douglas. (1991) 1995. *Generation X: Tales for an Accelerated Culture.* London: Abacus.

diCorcia, Philip-Lorca. 2003. *A Storybook Life.* Santa Fe: Twins Palms Publishers.

Didion, Joan. (2011) 2012. *Blue Nights.* London: Fourth Estate.

Didion, Joan. (2005) 2006. *The Year of Magical Thinking.* New York: Vintage Books.

Goldin, Nan. 2016. *The Ballad of Sexual Dependency* (näyttely). MoMA, New York.

Goldin, Nan. (1986/1989). *The Ballad of Sexual Dependency.* London: Martin Secker & Warburg Ltd.

Jeffries, Stuart. 23.9.2009. *Sophie Calle: stalker, stripper, sleeper, spy.* The Guardian. <https://www.theguardian.com/artanddesign/2009/sep/23/sophie-calle> (haettu 5.3.2017)

Knausgård, Karl Ove. (2009) 2010. *Min Kamp 1.* Falun: Pocketförlaget. Kääntänyt Rebecca Alsberg.

Knausgård, Karl Ove. (2009) 2011. *Min Kamp 2.* Falun: Pocketförlaget. Kääntänyt Rebecca Alsberg.

Knausgård, Karl Ove. (2009) 2012. *Min Kamp 3.* Falun: Pocketförlaget. Kääntänyt Rebecca Alsberg.

- Knausgård, Karl Ove.** (2009) 2013. *Min Kamp 4*. Falun: Pocketförlaget. Kääntänyt Rebecca Alsberg.
- Korkea-aho, Kaj.** 2012. *Gräset är mörkare på andra sidan*. Helsinki: Schildts&Söderström.
- Korkea-aho, Kaj.** 2015. *Onda boken*. Helsinki: Schildts&Söderström.
- Lannan Foundation.** 5.5.2016. *Karl Ove Knausgaard, Conversation, 27 April 2016* (tallenne Karl Ove Knausgårdin ja Zadie Smithin keskustelusta, osa Lannan Literary Series:iä). <https://www.youtube.com/watch?v=FvvjWhFIV38> (haettu 25.2.2017)
- London Review Bookshop.** 5.9.2014. *Karl Ove Knausgaard talking to Andrew O'Hagan* (tallenne keskustelusta). St. George's Church, Bloomsbury, London. <https://www.youtube.com/watch?v=R7ucylZJTWs> (haettu 26.2.2017)
- Lubow, Arthur.** 25.5.2016. *The Woman Who Influenced Diane Arbus's Eye*. The Wall Street Journal. <https://www.wsj.com/articles/the-woman-who-influenced-diane-arbus-eye-1464187560> (haettu 14.3.2017)
- Neri, Louise.** 24.3.2009. *Sophie Calle*. Interview Magazine. http://www.interviewmagazine.com/art/sophie-calle#_ (hämtad 5.3.2017)
- Preston, John.** 8.12.2013. *Artist Sophie Calle: bonkers, in a good way*. The Telegraph. <http://www.telegraph.co.uk/culture/photography/10475158/Artist-Sophie-Calle-bonkers-in-a-good-way.html> (haettu 5.3.2017)
- Smith, Patti.** 2010. *Just Kids*. New York: Ecco Press.
- Smith, Patti.** (2015) 2016. *M Train*. Great Britain: Bloomsbury.
- Smith, Zadie.** (2000) 2006. *White Teeth*. UK: Penguin Books, Limited.

KUVAT

PROCESSION

Procession, 2016. Kaksikanavainen videoinstallaatio, ääni.

Sävellys: Johanna Tarkkanen. 7min 20s, loop.

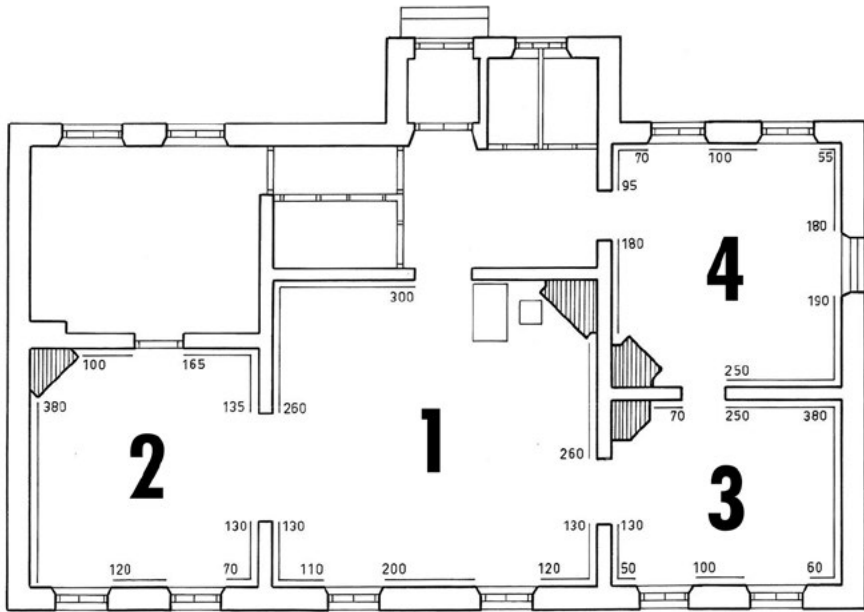

TALVIPUUTARHA

Galleria Vanha Kappalaisentalo, Välikatu 13, Porvoo. Avoinna ti-su 11-16. Avajaiset 27.1. klo. 17-19, tervetuloa!
Galleri Gamla Kaplansgården, Mellangatan 13, Borgå. Öppen tis-sön 11-16. Vernissage 27.1 kl 17-19, välkommen!

Talvipuutarhan juliste

Vanhan Kappalaisentalon pohjapiirros

Talvipuutarhan kutsukortti

TALVIPUUTARHA

HUONE 1

TALVIPUUTARHA

HUONE 2

TALVIPUUTARHA

HUONE 3

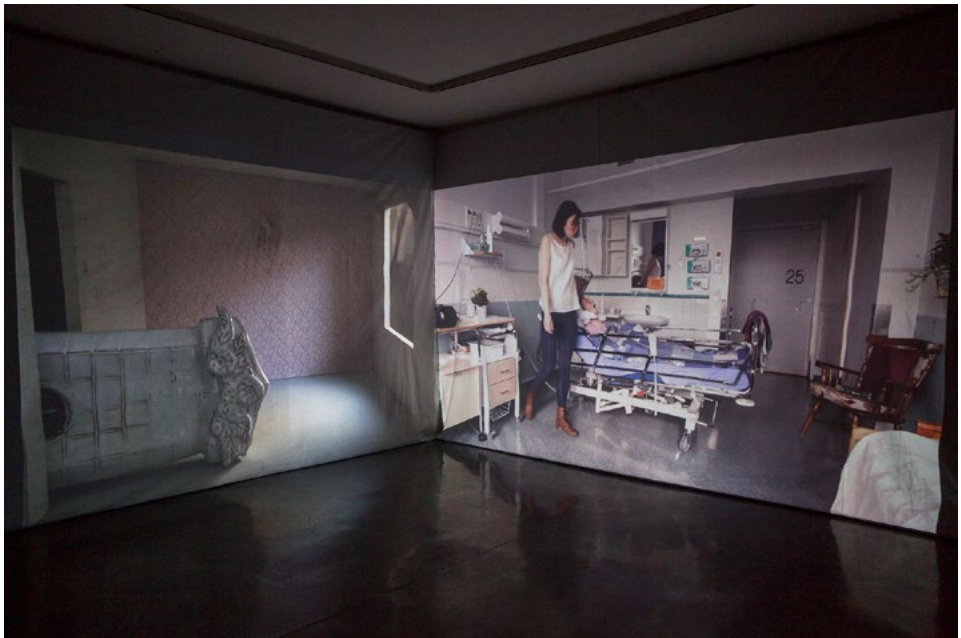
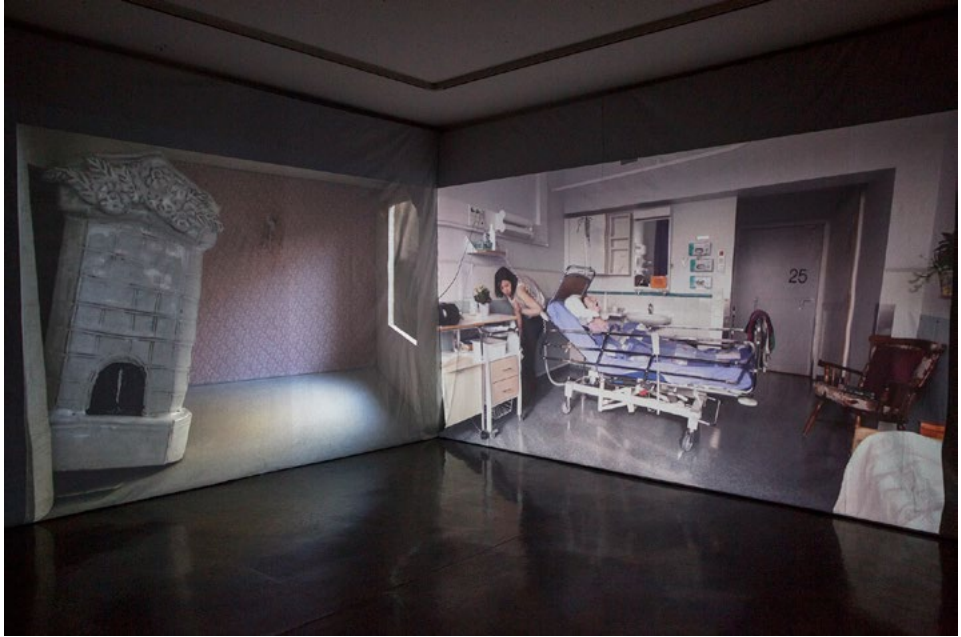

TALVIPUUTARHA

HUONE 4

TALVIPUUTARHA

YKSITYISKOHTIA

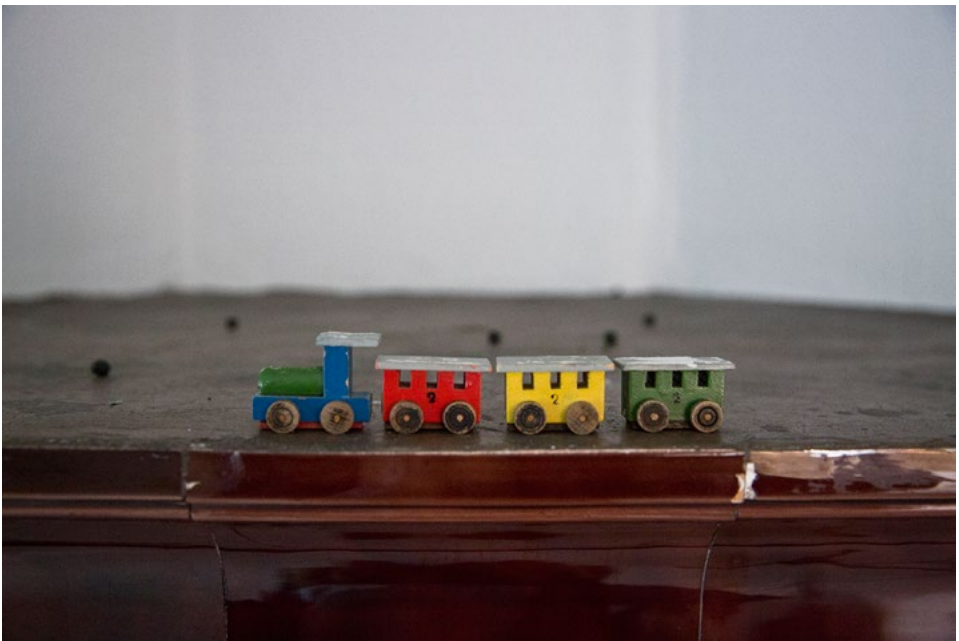

TALVIPUUTARHA

NUKKEKODIT

A STORYBOOK LIES

(kuvat mitkä olivat esillä printteinä
Talvipuutarhassa)

Videoversiossa esitetyjä kuvia on
kymmeniä, joten ne eivät mahdu
tähän dokumentaatioon.

Golden Compass, 2015, 100x122cm

Rosa Parks Garden, 2016, 65x80cm

Kuolema, 2015, 41x50cm

Zoo, 2015, 81x100cm

Harakan jublat, 2015, 50x61cm

Turquoise, 2016, 65x80cm

Helerobeline, 2015, 82x100cm

Red, 2015, 82x100cm

VALSSI

Valssi, 2016. Performanssitaltiointi (Detroit, lokakuu 2016).
Video, 7min, loop. Piano ja sävellys: Johanna Tarkkanen.

SILITYSPERFORMANSSI

Talvipuutarha-näyttelyssä 16.2.2017

*Re-reading this now, I read, "I want to die in Detroit..."
I laugh, and think: I want to turn thirty in Detroit.
Later, when I see that neither of these things happened,
I'll settle for divorce in Detroit.*

Aino Aksenja 2017
aino@aksenja.com
aksenja.com

